

Carles Romeu:

“L’humor no s’ha de deixar en mans dels graciosos”

Jaume Vidal / Xavier Roca
BARCELONA

Carles Romeu –que recull avui el premi Gat Perich, juntament amb Ricardo– ha estat un dels humoristes gràfics clau de la Transició, i la seva trajectòria resumeix l’evolució de l’ofici de ninotaire des del tardofranquisme. En aquesta entrevista parla de la seva vida, de les publicacions per les quals ha passat, de la seva visió de l’humor i de com va deixar de publicar un acudit diari després de més de trenta anys.

Com rep el premi Gat Perich, vostè que era amic personal de Jaume Perich?

Em fa gràcia; amb ell havíem fins i tot muntat una editorial, i havíem treballat en molts projectes. Quan jo començava a dibuixar vivíem a prop, i des de la finestra de darrere de casa veia la seva, i el veia dibuixant de nit, tot entusiasmat.

Creu que la Transició va ser una edat d’or de l’humor gràfic?

En aquella època vam tenir molta consideració social, gràcies sobretot a l’editor José Ilario, que a la revista *Por Favor* va apujar molt els sous. També ens va ajudar un advocat que, en un judici, va tenir la feliç idea de parlar de l’*animus iocundi non injuriandi*. Això va agradar al jutge, i sota aquest concepte ens deixaven anar una mica més lluny que els que escrivien. Érem a l’avantguarda de la progressia.

Una progressia que es devia identificar amb els seus personatges de la *Liga de los sin bata*, després dels anys d’educació nacionalcatòlica.

Un dia vaig escriure un article sobre la meva infantesa amb els escolapis, titulat *Yo no tuve una infancia difícil, la tuve idiota*, i temps després em vaig assabentar que els escolapis havien encarregat

TOT PER LA SÀTIRA

El dibuixant Carles Romeu (Barcelona, 1947) recull avui el premi Gat Perich d’humor gràfic pel conjunt d’una trajectòria que l’ha convertit en un dels noms més importants de l’humor gràfic de la Transició en endavant. Romeu va ser un dels fundadors de la revista ‘El Jueves’ i també va col·laborar amb Jaume Perich en programes de TV3 tan populars com ‘Filiprim’, ‘Tres i l’astròleg’ i ‘La parada’

L’humor ha de tenir uns límits perquè si no fos per la hipocresia ja ens hauríem matat tots entre nosaltres

una missa per salvar la meva ànima. Però jo tenia un avantatge: la meva mare era francesa, fumava i conduïa, i amb deu o onze anys jo ja havia estat a París. El meu pare també havia viscut la seva joventut a París, abans de la Guerra Civil, i tot això em va donar una educació diferent.

Aleshores, aquell *Libro rojo del cole* que vostè va il·lustrar –i que va generar tanta polèmica pels seus comentaris sobre política, sexe i drogues– no era un exorcisme contra aquella educació?

No, si allò era gairebé de *boy scout*. En aquells temps, la perifèria era més civilitzada, però Madrid feia por, encara imperava el nacionalcatolicisme. Cristina Almeida, que portava temes d’educació a l’Ajuntament de Madrid, el va posar de lectura a les escoles, i d’aquí va venir l’escàndol.

Vostè va fundar la revista *El Jueves*, a la qual ja no està vinculat.

Tom Roca i jo vam parlar amb l’editor José Ylario, que ha estat darrere de moltes iniciatives, i li vam dir que volíem fer una revista. José Luis Martín estava amb nosaltres. Preteníem fer una cosa entre *El Paps*, que era més bèstia, i *Por Favor*, que era intel·lectual; teníem la idea que cada setmana fos una revista diferent. Això ho vam aconseguir sobretot amb *Nacional Show*, que vam fundar amb Perich i Gin.

També van crear la seva pròpia productora de televisió.

Amb Tom i Perich ja havíem fet més de sis-cents guions de programes, entre *Filiprim*, *Tres i l’astròleg*, *La parada*... Primer vam produir un especial de *La trinxera* per al festival de Montreux; va ser llavors que a ells se’ls va acudir que allà hi podia haver un negoci. Després vam produir *Locos por la tele*, per a TVE-1.

En aquest terreny van ser pioners.

Sí, però sempre hem deixat passar les oportunitats de fer-nos rics. Hem obert camí per als altres, i després ens hem assegut a la vorera a veure’ls passar. Hem fundat revistes, hem muntat editorials; sempre hem mirat de fer coses, però sempre han anat malament. I quan una anava bé, marxàvem.

Hi ha qui diu que programes televisius com ara *Polònia* han ocupat part de l’espai satíric que abans ocupaven les revistes d’humor. Què en pensa?

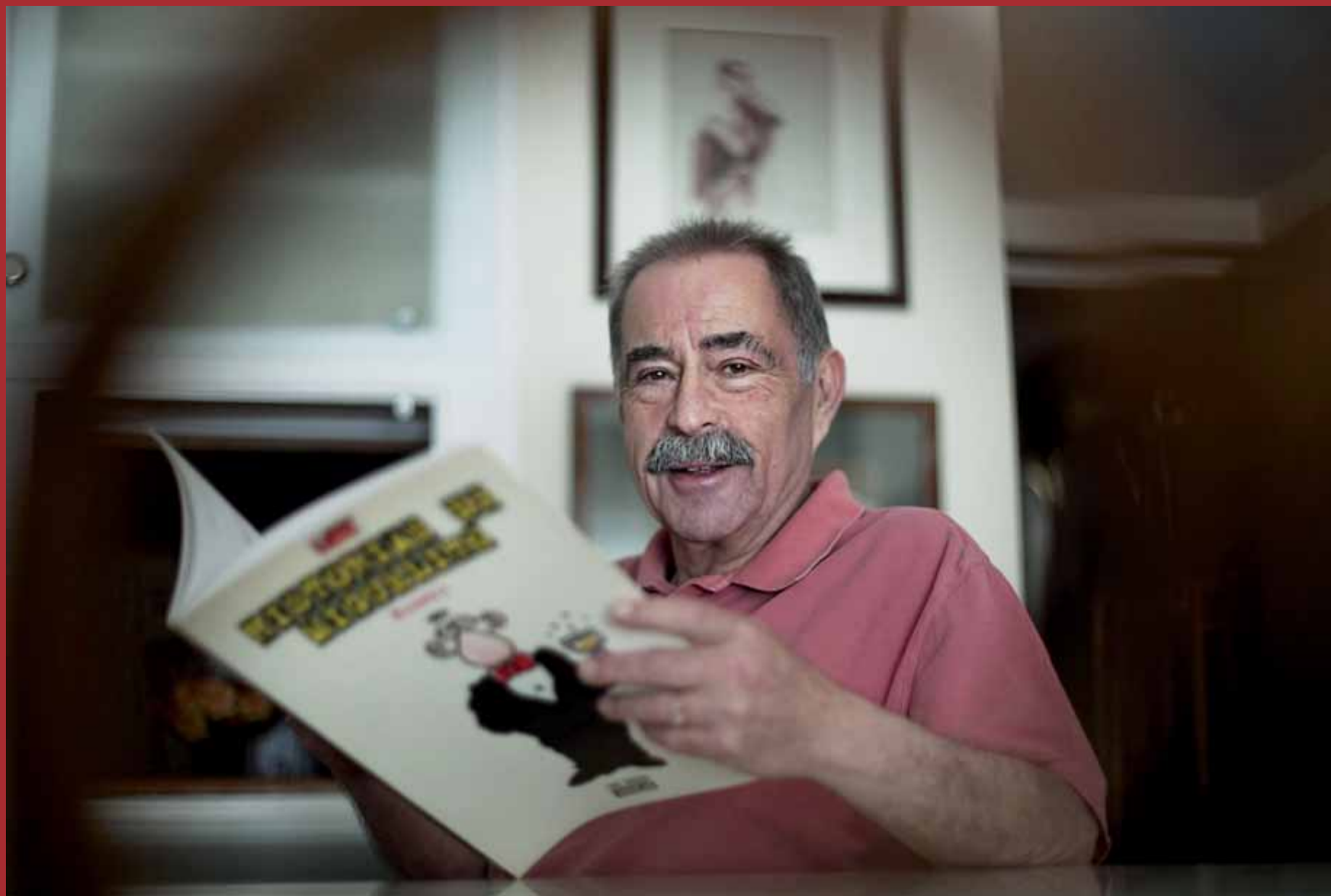
A la televisió hi ha coses que estan bé; però m’he adonat que els programes no es poden eternitzar. Les *sitcoms* americanes canvien l’equip de guionistes de dalt a baix cada dues temporades, perquè tinguin una nova força. Si no, s’acaben convertint en paròdies.

L’altre dia, el seu col·lega Óscar Nebreda es lamentava durant la recollida d’un premi de la falta de relleu generacional. Hi està d’acord?

El problema que hi ha ara és que no es pot publicar com ho fèiem abans, quan hi havia trenta mil revistes. L’humor el van inventar els grecs, i així seguim, i si busques per internet trobes nois molt interessants, i en *fanzines* també veus coses molt bones.

Hi ha alguna cosa de mite en això que la censura incentivava l’enginy?

Cada època té les seves coses. En un dels més de 160 judicis que em van fer, un jutge em va preguntar: “Què volia dir, amb aquest acudit?”. Vaig contestar: “No ho sé, preguntí-ho al fiscal”. Per mi és molt més difícil ara, ja que s’ha d’evitar la incorrecció política per no molestar segons quins col·lectius. Fa un parell d’anys vaig tenir molt d’embolic per un acudit sobre el sionisme. Va protestar l’ambaixador d’Israel i alguna associació i, casualment, al cap de sis mesos em van

La seriositat de l'humorisme. L'humor de Carles Romeu és una clara representació de la visió humorística catalana. Gràcia reflexiva, interior i intel·ligent, i que, tanmateix, no rebutja l'astracada quan convé. Aquest humor, que no sempre és entès per altres sensibilitats, no necessita el riure gruixut. Per aquest motiu, als catalans se'ns considera gent sense gràcia. El posat de Carles Romeu encaixaria en aquesta visió: un cert aire pusil·lànim que amaga un personatge inquiet, emprenedor, saberut, irònic i amb força sarcasme. A més de tot això, Romeu és col·leccionista. En la seva col·lecció d'armes blanques no falten sabres d'assalt que utilitzaven els pirates en els seus abordatges. Ell mateix és una mica filibuster. Per la part romàntica, inconformista i aventurera, s'entén. ■ ROBERT RAMOS

fer fora d'*El País*. Em va trucar un subdirector en nom del director per dir-me que a partir de l'1 de gener no els entrengués res més, i que bon Nadal.

Però vostè ha estat crític partint també de l'autoparòdia, com al llibre *Desacostumari català*.

Has de partir del que coneixes, si tens alguna cosa sagrada que no pots tocar ja no pots fer humor. Per això mai no he volgut militar en cap partit. L'humor ha de ser crític amb tothom, però sempre et topes amb la falta d'humor de segons quins estaments, que en tenen menys com més alts són.

Però creu que ha de tenir límits, l'humor?

Sí, perquè si no fos per la hipocresia ja ens hauríem matat tots entre nosaltres. No pots dir a la gent el que penses d'ells a la cara. Hi ha d'haver uns límits, unes fronteres, perquè si no la convivència no és possible.

Per exemple, subscriuria aquelles cèlebres caricatures de l'Islam fetes per uns dibuixants danesos que van provocar tant d'enrenou?

En vaig veure alguna que em va semblar força estúpida i gratuïta. Mahoma no té res a veure amb Al-Qaida. Inicialment, totes les religions prediquen l'amor i al

cap de quinze dies ja estan decretant la guerra santa; en això totes són iguals. Però el culpable no és Mahoma, sinó l'home. Però, què vols que sàpiga un danès de coses mediterrànies?

És allò que dèiem abans sobre partir de la pròpia experiència...

De tot t'has de documentar molt. Per a *El quinto centenario* jo vaig fer una sèrie, *1492, 500 años no es nada*, i em vaig llegir dos metres i escaig de monografies. No n'hi ha prou a tenir gràcia dibuixant, hi ha d'haver un sofregit darre. L'humor no s'ha de deixar en mans dels graciosos; l'ha de fer gent seriosa.

Més de trenta anys fent un acudit diari deu ser molt esclau.

És una teràpia fantàstica, meravellosa. Et lleves indignat amb el que sigui, ho dibuixes, t'ho publiquen, ho llegeix tothom –fins i tot l'interessat–, i a sobre t'ho paguen! I dius el que et passa pels nassos; bé, dins d'un ordre, fins que un dia toques el que no has de tocar. Ho trobo a faltar. També pateixes, perquè no et pots repetir, has de procurar no tirar contra el mateix cada dia... No és fàcil però és molt agraït. Però a mi no m'agrada l'obsessió per la immediatesa que té ara la premsa, arran d'internet. No és bo fer un acudit d'una cosa que acaba de passar, perquè la gent encara no ha

paït aquella informació, no s'ha format una opinió. Al cap de dos o tres dies ja li pots donar la volta i aleshores l'acudit té més gràcia. El diari no ha de donar *fast food*, sinó *slow food*.

Quina era la seva manera de treballar?

Jo portava una agenda i hi anava apuntant el que sentia cada dia a la televisió i la ràdio, sobre l'actualitat política i humana. Cada tres dies em posava a fer acudits i els enviava; al començament era horrorós perquè no hi havia delegació del diari a Barcelona i els havia de portar en moto a l'aeroport. Quan va arribar l'ordinador ja podies enviar l'acudit en pijama; una meravella.

Què pensaria Miguelito, el seu personatge dels acudits de premsa, dels "indignats"?

Crec que pensaria que no estan gaire organitzats. És clar que els de la comuna de París es van organitzar més bé, però els van pelar a tots.

Ara està preparant les seves memòries en còmic.

Ja que no faig res en premsa i que les revistes estan totes fetes pols, vaig decidir tornar a fer còmic. Ho vaig proposar als de l'editorial Astiberri, que volien una cosa autobiogràfica. I mira, jo tinc un

passat, i tinc molt mala salut –m'han operat set o vuit vegades–, així que hi haurà sang i fetge.

Per escriure el guió ha partit de records personals, s'ha retrobat amb companys per recordar anècdotes...?

D'una banda, pel que fa a la salut, jo ja tinc l'historial mèdic. I de totes les publicacions per les quals he passat –més de seixanta– he anat guardant coses: *El Paps*, *Triunfo*, *Interviú*... Abans de dibuixar vaig treballar en moltes coses: he fet cintes de corones de morts, he estat pessebrista... Però quan vaig començar a publicar no vaig parar. Ni recordava tot el que he publicat a *Fotogramas*. Allà vaig conèixer Maruja Torres, Jaume Figueras... Fa poc em van demanar una doble pàgina, perquè era l'aniversari de la revista. La redacció ha canviat molt, totes ho han fet; abans treies una ampolla de whisky de la màquina d'escriure i tothom estava xerrant. Ara, en canvi, està prohibit fumar i beure, i tothom es posa davant de l'ordinador en silenci, com copistes medievals. La gent envia correus electrònics a companys que són a dos metres: això forma part de la decadència. Quan sortíem de la redacció de *Por Favor* anàvem a Boadas i seguïem xerrant; imagina't, amb Juan Marsé, Vázquez Montalbán, Perich... Els collons et feien castanyoles. Era una altra cosa. ■